

Emnenr.

Fylke:

Hedem

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Nes

Emne:

Transport av høg

Bygdelag:

Stavsjø

Oppskr. av:

O. J. Kunn

Gard:

Kunn

(adresse):

Nes Hedem

G.nr.

92

Br.nr.

7

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Ette konfession med
elov kjente med Sørly Aug. gbr. Qvam f. 1863.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) På minste gæite, sørlyt hurren lamm
hest. På småbruk er alm. reip avrund, hi-
dels håndkjere. Stort større forandring med
høgtransport er det neppe fra 1880 årene.
For benyttelse sloperne på drag og et par
små hjul på kjerra, seer stiv armkjere
med større hjul med i. kjerra. I 1830
årene begynte den første egentlige hjul-
maskin (Gropen) sit arbeid i Prestegården og
på Gropstovm. For var det mest bestyngte
slær med Hengelen og ved jeppemingen
i drøfte og for fisk av grunden. Bygde hæl-
verkere ble etterhånden flinkere til å gjøn
4 hjuls vogner og annen redskap. Størrelse:
2 1/2 m. l. og 095 br. Hjulhøgen forskjellig, likevel
vogner størrelse

2) Transporten ble høyere foregår nå med
sloperne. For hestevens tid i 1880-90 årene
var det å kjenne eller rakte sammen høg med
håndvisen og bare det borte til en røye herje
eller såte. Vilkos ble høyet kjørt inn til
hejm på langkjere uten grunn. Høgstakk var
gjelden avrund, dy eller mestenstet lärer.
Borsverk er lang vrid fisk av mangkjert

2
51
den hadde hul i den smalste ende hvor
den andre ende gikk inn. Det gikk ad-
skillig høy i deene, når man kjørte å
høket litt. Høyet snørst og sammen og man
fikk god tak i fjellenden. Med hjelp bak
fra ble den lempet på aksler. Sammen
med vipspenning og kloimien hang bordskjen-
nen et minne fra bestforeldrenes tid på et
loft til i 1890 åra.

Frysestrøm eller Hillebør er neppe brukte
herovre, men borbær med kverbet er brukte
til høytransport for menn og kone eller halvden
barn. Høybæra hadde fiddla opprettskinn
staker og spær kjennet bord på siden, kunne da
rumme ca 1/2 skippsund høy eller to.

3) Fra utlåver ble høyet kjørt hjem på vinter-
fjøre.

4) Fjerehjuls vogn brukes. Den gamle hjulstaken
hadde hjul bak og drag med skoning neden-
til. På of. veier ble det omkring år-
hundre skiftet forbest å kjøre med drag og
smalsporde hjul. 3" hjul skulle brukes
for lasskjøring. Alm. høyvogn ble brukte
til horn og høykjøring. Lasset ble
lagt opp med kluft og etter 80-90 årene
med hoggasper. Det ble også lagt opp
fanger med kindriven. Navnet Dar-
reivogn er utkjent hos oss. Høyvogner er
i almindelighet 2 1/2 m. l. 095 m. h. Hjul-
høyden litt forskjellig. Forstillingshjule
er oftest på 035 m^h og bakhjule på ca 060 m^h
Den kjørte grund har 2 armer og kjørt
med sprosser mellomstunde eller fir.

Kantene staver indfelt mellem de 2 armer i ca 0.20 m. mellemrum. Festet til kjerre havde for tykke ledder med kroker senere grund liss. Forstillingen til kjerre eller vognen har tag med hjulstok og offset swingbank.

De kort høj to vogn 1/2 a 2 skippund en bevisning er alm. for a feste lastet herover. Non regel for det sidste lass var det neppe, det høj fra bakken skulle skræpes sammen for a undgå betrævede rester i fort næste år.

Gjerdatoq er neppe brukt, men en stang av bjørk, lang som vognen og med ledder i begge ender for feste i kjerrekarmene foran og bak.

En hestes vogner og sleder er det alm. sommer som vinter nå som i gamle dage.

Falloslåt er det ingen som husker herover, men fellesbeite. Det sidste er ogsaa utskiftet i bygda.

Utslatter ble det slutt med jordet. mesh etter forrige verdenskrig. Ekte hunden er det utslatt til beite på grund av arbeidsforholdene. Fra utslatter og utlover ble høyet hevet sasnart det ble føre om vintrene, det var gjerne lik-smie grealer herover. Den sidste som kjørte stols slatten holdt på i omborn

4

51

under storme og snefykkel paa fjellet. Det var 3 stk. som reisk den 6 miles lange vei for jul. De ble borte i mørket. De kom seg ind i høyløseene og ble reddet, men det var slemt for eieren som var gammel og lidende for heitene. Stols lottene som ligger langt fra bygda blir nå havnet eller opført om høsten. Da det var forholdnis ja som hadde høyløstet paa fjellet var det ingen ordning med snebryting til sakene for Nesvinger. I Ringviken hvor fellealmenningen ligger, kjørte de som ligger normalt sik høy fra sakeløtten delvis inni. Det er som regel minst 2 og helst 3 paa første føre rett for det kommer for meget snø.

Om det var noen forskjell i tiden, da det var slutt med uteløstet hos store og mindre brukere kunne vi ikke merke. Helst gikk de store bruk ut foran.